

Wat gebeurt er met je plantenwaarnemingen?

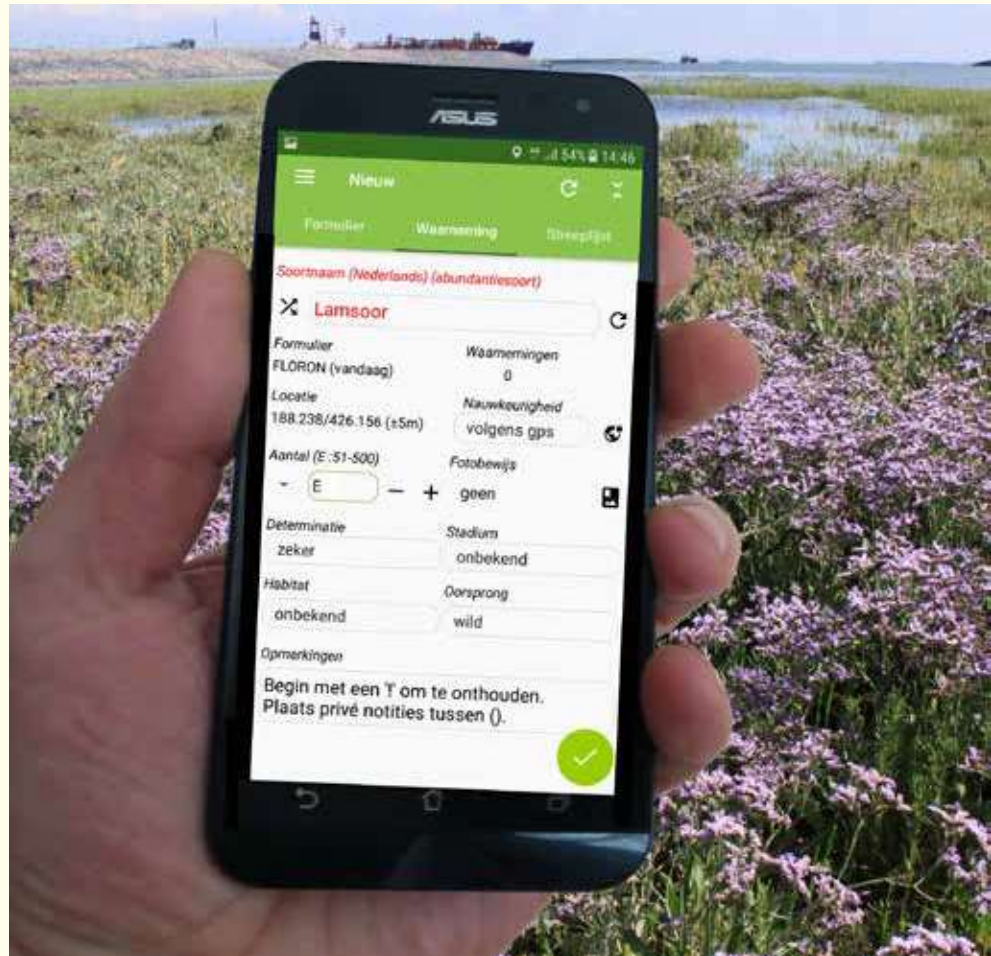
Elk jaar verzamelen floristen en andere plantenliefhebbers heel veel waarnemingen. Vorig jaar waren dat er maar liefst 1,3 miljoen, waarvan 0,5 miljoen via FLORON-monitoringprojecten, 0,5 miljoen losse waarnemingen via waarneming.nl en 0,3 miljoen uit soortkarteringen en vegetatieopnamen in natuurgebieden. Maar waar worden al die waarnemingen voor gebruikt? In dit artikel geven we een overzicht van de belangrijkste toepassingen.

Atlassen

Voor floristen zijn atlassen misschien wel het meest tastbare resultaat van de gezamenlijke inspanning om de flora van Nederland in kaart te brengen. FLORON maakt zelf gebruik van de NDFD Verspreidingsatlas om actuele, wekelijks vernieuwde verspreidingskaarten van alle soorten in Nederland te tonen. Maar ook wordt er voortdurend gewerkt aan nieuwe regionale atlassen. In de afgelopen jaren verschenen de Flora Zeelandica (Meininger 2018), de Flora van Westerwolde (Roelink, 2018) en Wilde planten in en om Zutphen (Reinink, 2017). De regionale flora's kennen een grote populariteit omdat het voorkomen van veel plantensoorten gebonden is aan (historisch) landgebruik. Hier komen kennis over de streek en haar flora samen!

Ruimtelijke ingrepen

Minder zichtbaar is het gebruik van waarnemingen door niet-floristen. De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD) heeft een groot aantal zakelijke gebruikers, vooral provincies, gemeenten, waterschappen, natuurbeheerders en groene bureaus. Bij grote ruimtelijke ingrepen, zoals de aanleg van een woonwijk, maar ook bij bos- en natuurbeheer, moet rekening gehouden worden met de aanwezigheid van wettelijk beschermde plantensoorten. Natuurbeheerders zullen daarnaast ook vaak groeiplaatsen van Rode Lijst-soorten willen ontzien

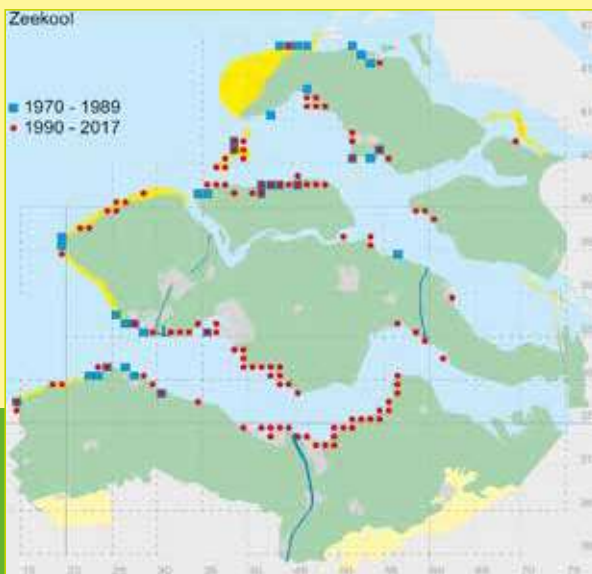
De app NOVA wordt door veel floristen in het veld gebruikt. Foto: Peter Meininger, bewerkt door Leonie Tijmsma.

bij het uitvoeren van beheermaatregelen.

Voor het toetsen van ruimtelijke ingrepen en de uitvoering van natuurbeheer zijn waarnemingen met een hoge nauwkeurigheid gewenst. Omdat in het verleden gegevens werden verzameld op basis van een km-hok (een gebied van 1 bij 1 kilometer) volstaan de waarnemingen in de NDFD vaak

niet om een actueel en nauwkeurig beeld van de verspreiding van deze soorten te krijgen. Er wordt dan aanvullend veldwerk gedaan. Onze waarnemingen zijn dan nog steeds van grote waarde, omdat ze –weliswaar op een grover schaalniveau– toch iets zeggen over de soorten die (mogelijk) aanwezig zijn in een gebied. Veel medewerkers van groene bureaus en boswachters raadplegen de NDFD daarom

Voorbeelden van gebruik van planten-waarnemingen

Flora Zeelandica (Meiningier 2018).

Vondsten van Rode Lijst-soorten in het Uitvoerportaal van de NDFF voor professioneel gebruik.

Kaart met de soortenrijkdom per atlasblok in de Verspreidingsatlas.

voorafgaand aan een nieuwe inventarisatie. Dat scheelt tijd en er is een grote kans dat jouw bijzondere vondst de werkzaamheden overleeft.

Trends

Sinds 2011 werken CBS en FLORON samen aan de ontwikkeling van trends in de verspreiding van wilde planten uit kilometerhokinventarisaties en losse waarnemin-

gen. Voor de algemeenste helft van de wilde planten in Nederland kunnen we nu betrouwbare jaarlijkse trends berekenen. In de Verspreidingsatlas is bij de meeste plantensoorten de trend in de periode vanaf 1975 te vinden. De ontwikkelingen staan echter niet stil.

Zo wordt er momenteel gewerkt aan provinciale trends en zijn ook de eerste trendberekeningen

beschikbaar met gegevens vanaf 1900.

Trends in de verspreiding van soorten worden ook gebruikt voor evaluatie van het natuurbeheer. Zo levert FLORON gegevens voor de zesjaarlijkse evaluaties van de Europese Habitatrictlijn en de kwaliteit van natuurgebieden (Subsidiestelsel Natuur en Landschap).

Voor wetenschappelijk onderzoek

Elk jaar krijgt FLORON verzoeken om waarnemingen beschikbaar te stellen voor gebruik door wetenschappelijke onderzoekers. Ook publiceert FLORON artikelen met Nederlandse floragegevens. Hoewel het gebruik van waarnemingen in wetenschappelijk onderzoek wereldwijd een grote vlucht genomen heeft, blijft het gebruik in Nederland wat achter. Onder meer NLBIF (Netherlands Biodiversity Information Facility) probeert de laatste jaren onderzoekers aan te sporen om meer met waarnemingen te gaan werken. FLORON, de Landelijke Vegetatiedatabank (WENR) en waarneming.nl bieden een flink gedeelte van haar gegevens aan in GBIF, een wereldwijde database voor biodiversiteitsdata, waarmee ons land de hoogste dichtheid aan vrij beschikbare plantengegevens heeft.

Door floristen zelf

Het gebruik van floragegevens door floristen zelf is misschien nog wel het grootst. Dankzij kaarten en tools in de Verspreidingsatlas kan iedere florist een overzicht maken van eigen waarnemingen en soortenlijsten opvragen van hokken in Nederland. Dit jaar is dat al bijna 50.000 keer gedaan.

Tekst: Laurens Sparrius (FLORON)